

stræbt ved Loven, nemlig at sikre Arbejderne en Hviletid i Arbejdstiden, hvori der kunde hentes Kræfter til at fortsætte Arbejdet. Det, der er opslidende ved Arbejdet, og som fremfalder det daarlige Helbred, som jeg talte om før, er det langvarige, uafbrudte Arbejde, og jeg ser ikke, at man kan blive fri for det herved. Den Ulempe, jeg for mit Vedkommende vil tilsigte at fjerne, kan jeg altsaa ikke se bliver fjernet ved Loven i den Form, hvori det ærede Medlem har foreslaaet den. Vi have derfor tilladt os at formulere det saaledes, at Arbejderne principielt skulle have fri om Søndagene; men nu er det jo muligt, som den ærede Ordfører ogsaa bemærkede, at Undtagelserne saa falde bort, saa blive de i Virkeligheden ingen Undtagelser; saa ere de jo inde under Lovens almindelige Bestemmelser; derfor kunne vi ogsaa godt gaa med til, at der er Afvigelse, Undtagelser, hvor Driften kan fortsættes, saavel om Søndagen som om Søndagen, naar Fritiden saa blot kan overføres paa en anden Tid end Søndagen. Vi gaa altsaa ind paa, at disse Undtagelser, som findes anførte under Nr. 1, blive virkelige Undtagelser, at disse Forretninger kunne drives saavel Søndage som Søndage, men at der, for saa vidt der ikke kan sikres Arbejderne Frihed om Søndagen, sikres dem en Fridag i Ugen, saaledes at de saa en ugentlig Fridag alligevel. Jeg tror, det er noget, som kan lade sig gøre, idet det jo gaar ind paa Tanken i selve Vædringsforslaget og bevirker, at disse Virksomheder ville blive virkelige Undtagelser, og vedkommende Arbejdsgiver kan lade det gaa paa Skifte mellem Arbejderne, saaledes at snart den ene, snart den anden af Arbejderne har fri, og enhver kan saa den regelmæssige ugentlige Hvile og Rekreation, som jeg mener, enhver Arbejder trænger til.

Med Hensyn til Underændringsforslag Nr. 4, som er stillet til Punkt 2 i Udvalgets Vædringsforslag under Nr. 5, maa jeg først gøre opmærksom paa en Fejl, der er indløbet, idet der staar i Underændringsforslaget, at Ordene: „fri hveranden Søndag . . . Driften“ skulle udgaa. Der er her begaaet den Fejl, at Ordet „have“, som staar forud for Ordet „fri“, ikke er taget med; men dette Ord bør selvfølgelig ligeledes udgaa. Med Hensyn til de Virksomheder, som her undtages, har den højtærede Minister gjort en Forandring fra den Affattelse, Lovforslaget havde fra Landstingets Side i forrige Samling, idet Ministeren har indført Virksomheder, som maa holdes i uafbrudt Drift af Hensyn til det almene Vel, hvilket nu af Udvalget forandres derhen, at det kommer til

at hedde: Saadanne Virksomheder, som maa holdes i uafbrudt Drift af Hensyn til Befolkningens Forsyning med daglige Livsfornödenheder. Ved at drage disse Virksomheder ind under Undtagelserne, er der fket dette, at der er kommet et Fag ind derunder, som i allerhøjeste Grad trænger til at faa en ugentlig Fridag, nemlig Bagerierne. Der er ikke ret mange Fag, maaste næppe noget — ja, det er maaste for meget sagt, men det er i alt Fald et meget forvindende Antal — der har en saa lang og trættende Arbejdstid som Bagerierne. Vi have derfor anset det for at være meget uheldigt, at netop Bagerierne skulle drages ind under Undtagelserne, og jeg anser det for saa meget mere uheldigt, som der netop i Bagerifaget gør sig en stærk Bevægelse gældende for at opnaa en kortere Arbejdstid i det hele taget, men navnlig for at opnaa en ugentlig Fridag. Derjom Loven faar en Affattelse som den, Underændringsforslag Nr. 4 tilsigter at give den, saa tror jeg dog nok, at man kan gaa med til, at Bagerier eller i det hele taget disse Virksomheder, som gaa ud paa at forsyne Befolkningen med daglige Livsfornödenheder, drages ind under Undtagelserne. Men skal det formuleres paa den Maade, som det er formuleret i den højtærede Justitsministers oprindelige Forslag, eller som Udvalget har formuleret det, tror jeg ikke, det vil gøre anden Virkning, end at det lader Forholdene blive, som de ere, og at disse Folk i Virkeligheden ikke saa nogen Frihed. Det forudjættes i Vædringsforslag Nr. 5, Stykke 2 af Udvalget, at det saa Arbejdsgiverne og Arbejderne frit for eller aabent at træffe Overenskomst om Afvigelse fra Undtagelserne, naar Reglens Overholdelse under de givne Forhold vilde skade Driften. Med Hensyn til disse Overenskomster mellem den enkelte Arbejdsgiver og Arbejderne maa jeg bemærke, at de fortjene ikke Navn af Overenskomster; det er altid eller saa godt som altid Befalinger fra vedkommende Arbejdsgiver, som Arbejderne have at underordne sig. Det har ofte været under Debat, hvorledes Arbejdernes Stilling er enkeltvis overfor den enkelte Arbejdsgiver, og jeg tror, det fra de allerfleste Sider er erkendt, at Arbejderne staa som den Part, der maa lyde, og Arbejdsgiverne som den Part, der befaler. Man vil let kunne komme til den Erkendelse, naar man ser, hvilke Midler Arbejdsgiveren har til sin Raadighed, naar han erkender eller mener, at Frihed om Søndagen eller hveranden Søndag vil skade Driften, og truer de Arbejdere, som ikke ville anerkende denne Opfattelse, med Afsted. Det vil i de allerfleste Tilfælde vise